

PRAKSA PASTORALA SAKRAMENTA KRŠTENJA U NAŠIM DIJECEZAMA

(anketa)

MONS. ĐURO PUKEC

Dana 25. 1. 1977. godine uputilo je *Vijeće BK za kler* svim Ordinarijatima naše zemlje posebni upitnik o praksi pastoralna sakramenata: krštenja, svete potvrde i ženidbe. Odgovori na spomenuti »Upitnik« imaju poslužiti za pripravu Smjernica općeg pastoralnog plana na teritoriju naše BK.

Ovdje donosimo odgovore 12 Ordinarijata koji su do sada dostavljeni Vijeću BK za kler. Smatramo da ovi odgovori mogu doprinijeti zaključcima ovog Teološko-pastoralnog tjedna na kome se obrađuje tema: Krštenje — početak kršćanskog života. Svakako da će saznanja i zaključci do kojih će se doći na ovom tečaju u mnogome doprinijeti izradi spomenutih Smjernica općeg pastoralnog plana o slavljenju sakramenata.

Upitnik je sadržavao slijedeća pitanja:

1. Kakva je pastoralna praksa kod krštenja u Vašoj dijecezi a) djece; b) odraslih (katekumenat).

Da li se u cijelosti provode upute BK o tom pitanju donesene 1973. godine?

2. Što u Vašoj praksi nalazite kao pozitivno što se može preporučiti i ostalima;

3. Na koje poteškoće nailazite?

Ovdje donosimo odgovore kako su ih formulirali pojedini Ordinarijati!

NADBISKUPIJA RIJEČKO-SENJSKA — RIJEKA

Rijeka, 2. travnja 1977.

Ad a) Djecu krštavamo na zahtjev roditelja, barem jednoga.

Ad b) Krštenju odraslih svakako prethodi katekumenat, već prema pastoralnom nahođenju pojedinog pastoralca. O tome nismo izdali neku posebnu uputu već se pastoralni radnici obavezuju da se pridržavaju uputa koje je donijela naša BK godine 1973. o tom pitanju.

Največa je teškoća u tome što učiniti kada roditelji traže krštenje svojega djeteta, a očito je da su zakazali s vjerskim odgojem i praksom već ranije rođene djece.

Teško je steći moralnu sigurnost da će drugačije postupati i u buduću, a opet je nezgodno i neuputno odbiti traženo krštenje. Naime, poteškoća je i u tome što se lako dogodi da, ako jedan svećenik iz pastoralnih razloga odbije krštenje, ili ga barem odgodi, roditelji potraže drugog svećenika, te se na taj način »riješe« brige. To je osobito problematično za grad, ali nije rijetkost i u prigradskim župama, te i čisto seoskim.

APOSTOLSKA ADMINISTRACIJA — KOPER

Koper, 4. 2. 1977.

KAKŠNA JE PRAKSA PRI KRŠČEVANJU OTROK?

a) Otrok. Ordinariat zahteva, da moraju dušni pastirji starše, ki pridejo prijaviti otroke za krst, najprej vzeti potrebne podatke iz družinske kartoteke, se dogovoriti za en ali več sestankov, jim dati v roke malo knjižico o krstu, da jo morejo doma prebrati in tako obnoviti versko znanje o tem zakramentu. Ponekad imajo župniki kratno katehezo v pisarni, drugot na domu krščencev. Krstni botri se teh sestankov redko udeležijo. Eden razlogov je v tem, ker so od drugot doma. Navodila, ki so bila dana 1. 1973, se več ali manj izpolnjujejo. Vsekakor je razlika v miselnosti in značaju dušnih pastirjev, zato ne ravnajo vsi enako. Naglašeno je bilo, naj direktno nikoli ne odbijejo krsta, ampak samo odlašajo, dokler ne bi starši izpolnili pogojev.

Vsi soglašajo, naj se krsti otrok v župniji, kjer bivajo starši: dano je bilo navodilo, naj dušni pastir ne krsti tujega otroka, ako ni dobil od domačega župnika pismeno dovoljenje. Nažalost se včasih dogaja, da starši dajo krstiti svojega otroka na skrivaj izven domače župnije, da se skrivajo in potem otrok nima nobene zveze z verskim življenjem svoje župnije. To je zelo škodljivo, zato bi se take stvari ne smele dovoliti.

b) Odraslih katehumenov je zelo malo. Največkrat pride do krsta odraslih, ko se nekrščeni želi poročiti z verno osebo. Sama poroka ni zadosten razlog za prejem krsta. Katehumenat mora biti sorazmerno dolg, vsaj pol leta, ako ne več. Katehumen bi moral imeti mentorja, ki bi ga uvajal v krščansko življenje, sicer je malo verjetno, da bo zdržal po prejetem krstu v veri.

KAJ JE POZITIVNEGA V VAŠI PASTORALNI PRAKSI?

Kaj bi mogli drugim priporočiti? Kakšne so težave?

Kljub vsem navodilom mora župnik vsak primer posebej presoditi in ravnati kot zahteva pastoralna modrost, ne prestrogo, ne preblago. Na podeželskih tradicionalnih županijah je težko prebiti led in uvesti nove navade. Po mestih pa pada število krstov deloma zaradi nevere, deloma zaradi zahtevanja pouka in priprave staršev. Ljudje nočejo imeti sitnosti.

Ad 1a (krštenje djece):

1. Kad se traži krštenje djeteta, treba u načelu prihvatiti. Krštenje treba da zatraži barem jedan od roditelja ili koji drugi staratelj. Kada neka druga osoba iz uže rodbine traži krštenje djeteta, treba krstiti prema vlastitoj prosudbi računajući uvijek na to da je krštenje djeteta korisno i da treba osigurati kršćanski odgoj... treba računati na to da i šira sredina može pružiti taj odgoj.
2. Krštenje traži kao preduvjet pouku i poticaj roditeljima. Stoga ne jednostavno najednom prosuditi da li jest ili nije dijete za krštenje. Može se s razlogom krštenje odgoditi, ali nikada posve odbiti. Svaki put treba roditelje poučiti o uzvišenosti sakramenata i obvezama kršćanskog odgoja.
3. Ako nevjenčani roditelji traže krštenje djeteta, poučiti ih i nastojati na zgodan način potaknuti na vjenčanje. Ali, ako oni to »ne žele za sada, ne mogu, jedna stranka bi, druga ne bi« i slično treba krstiti uz potrebne uvjete.
4. Ako je djetetu jedan roditelj nekatolik, treba dijete krstiti ako to traži katolička stranka, uz obične uvjete.
5. Ne primati za kuma nekatolika i crkveno nevjenčana, ako živi u braku kao i sve difamirane po Kodeksu. Taj može biti primljen kao svjedok s katoličkim kumom.
6. Obično ne tražiti svjedodžbu o vjenčanju roditelja ni kumova.
7. Dijete, koje se donese na krštenje iz druge župe, ne krstiti bez dopuštenja njegova župnika. U izvanrednim slučajevima (žurnost, nesposobnost župnika) krstiti i obavijestiti o tome župnika ili Ordinarijat.
8. Svako krštenje iz tuđe župe javiti mjerodavnom župniku.
9. Nastojati da u svakom obredu sudjeluju što aktivnije oba roditelja i što više rodbine, da krštenje bude nedjeljom i to za vrijeme mise.
10. U smrtnoj pogibelji treba da svatko krsti s pravom nakanom po mogućnosti po posebnom obredu. Na to treba poticati osobito bolničko osoblje u rodilištima.
11. Preporuča se da kumovi na krštenje donesu bijelu košiljicu, a krsitelj da u ime Crkve djetetu daruje neki dar: svijeću, sliku ili slično.

Ad 1b (Krštenje odraslih — katekumenat)

1. Kad odrasli traže krštenje, treba ih pripremiti s osobitom brigom. Tome bi najviše pomogla ustanova katekumenata, i to za Split na jednom mjestu. To vrijeme se provodi u učenju, polaganom uvođenju u zajednicu. U našim prilikama najbolje je da katekumenat u načelu traje šest mjeseci. Nekad će trebati skratiti vrijeme, ali da ne bude nikada manje od tri mjeseca.

2. Katekumena iz druge župe, ako mu je neugodno u vlastitoj župi, treba primiti ondje gdje se prijavio, ali obavijestiti poslije krštenja župnika gdje novokrštenik stanuje.
3. Nad provedbom svega treba da bdije dekan, a posebno bisk. vikar za pastoral.

Da li se u cijelosti provode upute BK donesene 1973. g. o tom pitanju?

Sve uputu BK iz 1973. o ovom predmetu unesene su u nacrt pastoralnog plana nadbiskupije. Gdje se uspijeva provesti plan, pozitivne su posljedice očite i s obzirom na pouku roditelja i s obzirom na krštavanje nedjeljom preko mise. Veći ili manji uspjeh najviše ovisi, uz stanovite iznimke, o angažiranosti, sposobnosti i taktičnosti župnika. Jedna vrsta poteškoća koja se, po sebi lako daje izbjeći, a česta je, jest krštenje u drugoj župi bez suradnje obaju župnika.

BISKUPSKI ORDINARIJAT — SUBOTICA

Subotica, 16. 4. 1977.

- Ad 1a) Krštenje djece nastoji se u cijeloj biskupiji provoditi prema postojećim odredbama novoga Obrednika. Pojedinačnih iznimaka uvijek ima i bit će ih, po svoj prilici, i u budućnosti.
- Ad 1b) Nemamo većega iskustva sa krštenjem odraslih. To su još uvijek izuzeci. A ukoliko se događa, držimo se postojećih uputa uz primjedbu da se svaki pojedini slučaj pastorizira, tj. priprema posebno. A nakon završene pripreme, katekumenata, podjeljuje se krštenje prema Obredniku za krštenje odraslih.
- Ad 2) Kao pozitivno spominjemo prethodnu pouku roditelja i kumova. Ovo je upravo nužno u današnje vrijeme, osobito kod onih roditelja, odnosno kumova koji su i sami vjerski slabije poučeni. Preporučljivo je isto tako i svečano krštenje pred zajednicom sa krsnom katehezom.

Kao *poteškoću* moramo napomenuti zahtjeve da se krštenje obavi odmah, bez priprava; ovo je vezano sa tradicijom. Pridolazi zatim krštenje djece rastavljenih roditelja, krštenje djece gdje samo jedan roditelj pristaje, strah od krštenja radi vanjskih razloga pred zajednicom... No, uvjeren sam, one postoje svagdje u našoj sredini.

LJUBLJANSKA NADŠKOFIJA

1. a) Kršćevanje otrok

Navzočnost staršev pri krstu otrok je postalo neka normalnega in se v glavnem uresničuje brez posebnih težav. Tudi priprava staršev na krst otrok se iz leta v leto zboljšuje, posebno po mestih, industrijskih krajih in večjih župnijah.

Pri starših, ki žive v civilnem zakonu, ali niso praktični verniki, se skuša na plošno obuditi zavest vernosti in skrb za versko uzgojo otrok.

Pri tem nekateri posamezni župniki ravnaajo nekoliko prestrogo ali s premajhnim razumevanjem konkretnih ljudi, spet drugi pa verjetno v tem premalo pomagajo staršem do prave verske zavesti.

Botri so v škofiji na splošno še vedno v navadi. Izbirjajo jih starši. Verjetno po včasih prihaja do težav, ko skušajo starši jemati za botre samo civilno poročene znance ali sorodnike, kakor tudi osebe, ki niso praktični verniki. Pripravo botrov na krst je težje uresničevati, ker prihajajo dostikrat iz oddaljenih krajev šele h krstnemu obredu.

Vedno več je župnij, ki poskrbijo vsaj kdaj na leto za krst med nedeljsko mašo, nekaj pa je takih, ki imajo nedeljsko mašo s krstom vsak mesec ali na določene nedelje v letu oz. mesecu.

Število krstov izvan meja domače župnije je znatno upadlo. Seveda je tudi vselaj nekaj posebnih primerov. Več težav imajo dušni pastirji z nekaterimi posameznimi sobrati, ki so znani po svoji popustljivosti v krščevanju in predstavljajo pravo zatočišče za versko uzgojo manj zavzetih staršev.

1. b) *Krščevanje odraslih (katehumenat)*

V škofiji je več župnij, ki imajo uveden stalen katehumenat za odrasle. Priprava na krst traja pri njih vsaj nekaj mesecov, ponekod tudi 6 do 8 mesecov, in pozna po krstu tudi poseben čas mistagogije.

Zadnja leta je opazati zmanjševanje števila krstov po prvem letu življenja, posebno med drugim in šestim letom. Pa tudi krsti po sedem letu starosti rahlo upadajo, kar po govori v prid večji kvaliteti priprave na krst.

2. a) *Pozitivno izkušnje pri krščevanju*

- Na splošno ugodno odmeva dobra priprava staršev na krst.
- Izkušnje od katekumenatu odraslih bi bilo treba bolj razširiti po večjih dekanijskih sredipčih in uvesti področni katehumenat zunaj večjih mest.

2. b) *Težave okrog krščevanja*

- Na splošno je pri starših kar precej nejasnosti glede botrstva; kdo more biti botere in kdo ne.
- Še bolj načrtno bo treba vprašanje krščevanja vključevati v oznanjevanje skozi liturgično leto.
- Več težav povzroča premik v pripravi staršev in botrov na krst po tradicionalno vernih županijah in pri ostarelih sobratih.

Na splošno so pastoralna vprašanja oprog krščevanja dobro razvidna iz priložene Pastoralne priloge za november 1976.

BISKUPSKI ORDINARIJAT — ŠIBENIK

31. ožujka 1977.

a) *Krštenje djece* ne dopušta se brez barem jedne kateheze roditeljima. Uz tumačenje značenja sakramenta krštenja, posebno se naglašava mo-

ralna obaveza kršćanskog odgoja djeteta od strane roditelja, a posebno majke.

U većini župa župnici to vrše, ali ima i nemarnih svećenika koji to ne vrše. Stoga, posebno u pastirskim vizitacijama, biskup pita da li župnik vrši taj dio pastorala krštenja i traži od nemarnih da to vrše.

U unutrašnjem dijelu biskupije ima slučajeva da dijete prijave za krštenje istog dana kada ga dođu krstiti, što redovito biva nedjeljom, pa je skoro nemoguće održati katehezu roditeljima, ali se barem donekle nadopuni u krsnom nagovoru. Bilo je nekoliko slučajeva kada je biskup bio u pastirskoj vizitaciji, pa je sam biskup održao kratku katehezu i tražio garanciju odgoja djeteta, ali samo onoliko koliko mu je vrijeme dopuštalo.

Sada je tih slučajeva manje, jer se župnici drže biskupove odredbe i povremeno govore vjernicima da se dijete mora ranije prijaviti za krštenje, i da se neće krstiti ako roditelji ne dođu na pouku.

Krštava se većinom nedjeljom poslije mise, a ponekad i pod misom. Kod krštenja nisu uvijek prisutna oba roditelja, a većinom bude majka, ali nikada bez barem jednog roditelja.

Svi se služe novim obrednikom, a izvjestan broj ne drži nagovora kod krštavanja. U jednom dijelu župa kod krštenja prisustvuju vjernici i zajednički mole Očenaš i završnu pjesmu, što ovisi u koje se vrijeme krsti.

Postoji jedan problem, a to je krštavanje djece onih roditelja koji nisu crkveno vjenčani ili su rastavljeni, a takvih ima manje u seoskim župama nego u gradskim. U slučajevima crkveno nevjenčanih, svećenik potiče na vjenčanje, ako nema zapreke. Ponegdje se uspijeva, a događa se da se istog dana dijete krsti i roditelji vjenčaju. Svećenici koji su razborito stroži, uspiju da se roditelji poslije krštenja djeteta pripremaju na vjenčanje. U nekim seoskim župama svećenici od vremena do vremena govore vjernicima da neće krstiti djecu onih roditelja koji nisu crkveno vjenčani, i dosta uspijevaju da se roditelji vjenčaju. Tim svećenicima biskup preporuča da budu razboriti u takvim poticajima, da to ne bi izgledalo kao prisila.

U gradu Šibeniku ima mnogo crkveno nevjenčanih, a veći dio hoće djecu krstiti. Ako im se djeca krste, uvijek se traži da roditelji, ili barem sama majka, dođu na kršćansku pouku.

Budući da je u gradu prisutan taj problem, svećenici se trude da posjećuju takve obitelji u svrhu katehiziranja roditelja, koji nisu ostilni prema kršćanstvu, ali su indiferentni. Ima izvanrednih slučajeva da se dadu podučiti u vjeri, srede brak i postaju gorljivi odgajatelji svoje djece. Ali, ne možemo biti zadovoljni brojem obraćenika.

Teže je sa krštavanjem djece rastavljenih roditelja. Tu se čini koliko se može. Majke obećaju da će djecu odgajati kršćanski, ali...

Ne dopušta se krstiti djecu iz drugih župa, ako krstitelju ne donesu potvrdu mjesnog župnika da su roditelji katehizirani. Prošlih godina bilo je abuzusa od nekih svećenika da su krštavali bez potvrde, pa se o tome govorilo na svećeničkim sastancima. Sada, koliko je poznato, takvih slučajeva više nema.

Napominjemo, da se strogo pazi da li se katehiziraju roditelji prigodom krštenja djeteta, jer nas je prošlost primorala na to, a to propisuje i novi

Red krštenja. Ranije su djecu na krštenje donosile bake i tete, a roditelji su bili u svemu pasivni. Stoga danas imamo u gradu veliki broj mladića i djevojaka, već i supruga, koji su kršteni, a da i ne znaju da su kršteni, te ne znaju ništa ni o Kristu ni o Crkvi.

b) *Krštenja odraslih* ima izvjestan broj. Svi bivaju dostatno katehizirani. Ima slučajeva da se želi javno krstiti, što veoma dobro djeluje na vjernike. Dešavalo se da su pojedini svećenici krštavali takve bez dozvole Ordinarija, ali se tome stalo na kraj.

Redovitog katekumenata nema, već ih pojedini svećenici po nekoliko mjeseci spremaju.

2. Iz naše pastoralne prakse preporuča se što stroži kriterij pripreve roditelja za krštenje djece, to posebno važi za grad gdje je vjerski život u opadanju. Činjenica je da veći dio naših vjernika živi jednu tradicionalnu vjeru i da imaju premalo, a ponegdje skoro nikakvog vjerskog znanja, a govore da su kršćani.

Stoga smo mišljenja da bi trebalo odgađati krštenje djece onih roditelja koji nisu kršćanski podučeni, inače vraćamo se na stare propuste i grijeha. To posebno važi za roditelje crkveno nevjenčane i rastavljene.

Preporučamo da se u pogodno vrijeme u crkvenoj godini održavaju kateheze o sakramentu krštenja o odgovornosti roditelja obzirom na dobar primjer svojoj djeci i o suodgovornosti krštenika u Crkvi. To bi mnogo pomoglo osvješćivanju, posebno roditelja, a ujedno bi se stvarala bolja vjerska atmosfera.

U tim katehezama, kao i u katehezama za pripremu roditelja na krštenje djece, treba govoriti i o tome kakve kumove za krštenje treba imati, jer ima žalosnih slučajeva da su kumovi kojekakvi.

BISKUPSKI ORDINARIJAT — BANJA LUKA

Banja Luka, 9. 3. 1977.

U cijelosti se provode upute BK donesene 1973. godine, negdje s više, negdje s manje uspjeha.

Krštenje djece. Svugdje je određeno vrijeme redovitog krštavanja. Negdje je to subota popodne, negdje subota i nedjelja. Negdje uz misu, negdje bez mise, negdje i jedno i drugo, ali uvijek sa homilijom. To je već uohodano i prihvaćeno. U jednom kraju četiri zadnje nedjelje pred Uskrs nema redovitog krštavanja nego se sva krštavanja svečano obavljaju na Bijelu nedjelju, jedne godine uz pučku (glavnu) misu, druge uz đačku. To se ustalilo i funkcionira dobro. Negdje krštenik dobiva za uspomenu svijeću, negdje sami moraju donijeti svijeću i bijelu haljinu. U jednom kraju na bijeloj haljini, koju moraju donijeti, mora biti izvezeno: ime krštenika, datum rođenja i krštenja, križ i Konstantinov simbol. To je u tom kraju udomaćeno i pokazalo se kao dobro. U drugom jednom kraju pokušava se sa dosta uspjeha od dana krštenja stvoriti obiteljski blagdan. Okupiti ne samo one koji su dužni prisustvovati krštenju, nego i rođake, prijatelje i znance. U homiliji se svi pozdrave, protumači im se sakrament krštenja, u obredu svi sudjeluju odgovorima. Na kraju pred oltarom primaju blagoslov naizmjenično, majka s djetetom, otac s dje-

tetom, kum ili kuma s djetetom. Svugdje se traži prisustvo obaju roditelja. Na nekim mjestima zaista i prisustvuju oba roditelja, na nekim nekad jedno od roditelja, nekad oboje, a uvijek i svagdje obavezno jedan od roditelja. Ima i krštenja u izvanredno vrijeme, pa i po mraku (Nikodemi), ali uvijek po dogovoru i iz zaista opravdanih razloga.

Neke posebne priprave roditelja i kumova za krštenje nema. Svugdje postoji najava krštenja unaprijed. Tom prilikom upoznaju se roditelji ili bližnji koji ugovaraju krštenje sa svim što je za krštenje potrebno. Ponegdje i u obliku prave kateheze. Ima slučajeva gdje se o krštenju djece govori već zaručnicima kod priprave na brak, nastavlja se kod prijave krštenja i kompletira u homiliji samog krštenja.

Krštenja odraslih nema mnogo. Postupa se uglavnom po obnovljenom Redu krštenja. Sretna je okolnost što se još uvijek svako krštenje odraslih mora prijaviti Ordinariju. U svojim rješenjima Ordinarij sam upozorava i zahtijeva »Red katekumenata po stupnjevima«. To je bilo i tema jesenske korone 1974. godine u svim dekanijama. Na nekim od tih koronskih sastanaka aktivno je sudjelovao i Ordinarij koji je u uvodnoj riječi upozorio na stav Crkve i BK u vezi s krštenjem odraslih i usmjeravao diskusiju u tom pravcu. Iskustvo je pokazalo da je sam obred inicijacije vrlo dobar, ali da »Red katekumenata po stupnjevima« predugo traje. Događa se da samo radi toga neki odustanu od krštenja. Razlog za to u ovo naše vrijeme i u ovim našim prilikama svatko može bar naslutiti.

Sa zadovoljstvom se može konstatirati da se pastoral sakramenta krštenja, kao uostalom i drugih sakramenata, danas u dijezezi prakticira u skladu s novim obredima i uputama BK. Razlog je vjerojatno i u tom što je to od početka Ordinarij energično zahtijevao. U početku je bilo otpora. Možda će to najbolje ilustrirati duhovita primjedba jednog župnika na koroni koja je raspravljala o toj i sličnim stvarima: »Otkako je uveden novi Red krštenja, kod mene je u župi svako novorođeno dijete ili prijevremeno rođeno ili rođeno bolesno«. Njegova župa ima velik broj krštenja u godini. Predugo smo ih uvjerali da se krštenje ne smije odgađati a da bi ih sada mogli uvjeriti da treba sačekati vrijeme kad će i majka moći doći na krštenje. Ti otpori su danas prošlost i čak su otvoreni putevi i novim inicijativama.

ŠKOFIJSKI ORDINARIAT V MARIBORU

Maribor, 24. 2. 1977.

V pastoralni praksi je pomembno predvsem dvoje: *priprava staršev na krst otroka* in *pastoralno dobro izkoriščen obred krsta*.

Ad 1. a. Krst otroka

- aa. Priprava na krst otroka se začenja že pri pouku zaročencev. V večini županij imajo pred krstom pogovore s starši (o namenu in pomenu krsta, o dolžnosti staršev glede vzgoju otrok — starši morajo biti prvi veroučitelji! — o krsnom obredu).

Pri tem pogovoru dobijo ponekod starši brošuro »Krst vašega otroka«.

bb. Krst delijo v številnih županijah redno med nedeljsko mešo ali po njej. Navzoči so skoraj bezizjemno starši, poleg botrov tudi sorodniki. Pri krstu je nagovor, ki spodbuja k dejavnemu sodelovanju in h krščanski osveščenosti. Duhovniki si prizadevajo, da »pri krščenju dejavno sodeluje božje ljudstvo« (Krščanski obrednik, Navodila t. 7). Starši dobijo »potrdilo krsta ali krstno diplomo (izdal škof. ordinariat v Mariboru), mnogi župniki dajo staršem tudi primerno knjigo n. pr. Pisma staršem, Družinska sreča III, (J. Janko) ali Malo sv. pismo (dr Aleksič).

b. Krstov odraslih je zelo malo.

Rednega katehumenata ni.

Za posamezne krste odraslih imajo duhovniki večmesečno pripravo, ki katehumene spodbuja »k resnični in dejavni veri« (ibidem 3).

Ad 2. a. Iz pastoralne prakse bi mogli priporočiti *brezpogojno pripravo staršev*.

Če so starši dobro pripravljeni na krst svojega otroka:

— sami globlje doživljajo tudi svoj krst,

— se zavedajo, da je krst stvar prepričanja in ne le neka navada,

— spremajo krst kod obveznost, da bodo sami otroku posredovali versko znanje in prepričanje.

b. Nekateri duhovniki menijo, da bi bil za podelitev krsta potreben strožji kriterij, posebej v takih primerih, ko starši svojih doraščajočih otrok ne pošiljajo k verouku, želijo pa krst svojega novorojenca. Vsekakor je treba krst odložiti v takih primerih, kjer starši zanemarjajo dolžnosti, ki so povezane s krstom in niso pripravljeni poglobiti svoje vere.

BISKUPSKI ORDINARIJAT ĐAKOVO

Đakovo, 12. svibnja 1977.

Ad 1. a

Ustaljena je praksa da se krštenje djece obavlja oko mjesec dana iza rođenja, odnosno, kad je i majka djeteta sposobna doći na krštenje. Od ovog se pravila odstupa, ako i kada postoji opravdan razlog. U mnogim župama uvedena je praksa krštenja djece nedjeljom pod misom, i to najčešće jednom mjesečno. Bez poteškoća se krsti i u drugo vrijeme, ako je opravdan razlog.

Djecu za krštenje trebaju, po mogućnosti, prijaviti sami roditelji.

U nekim župama obavljaju se priprave roditelja (pa i kumova).

Sve češće, župnici pozivaju na sakramente i ispovijedi i pričesti i roditelje i kumove. Odaziv je različit. Ovisi najčešće o visini sakramentalnog života same župe.

Roditeljima se za uspomenu daju spomen-slike i krsne svijeće. Ponegdje roditelji donesu bijelu haljinu, koju iza krštenja nose kuće.

Praksu krštenja po novom obredu i za vrijeme sv. mise, vjernici su, uglavnom, dobro primili.

- b. Obred krštenja odraslih obavlja se po novom obredu »Inicijacija«. Takvih krštenja, posebno u gradovima, ima sve više.

Najčešća su takva krštenja neposredno prije vjenčanja. Budući da je često kratko vrijeme, nema dovoljno vremena za solidnu pouku. Osjeća se i nedostatak prikladnog priručnika za takve kandidate.

Krštenje se obično obavlja bez velikog sudjelovanja vjernika. Odrasli su, i neugodno im je.

Uglavnom, u svim župama se provode upute BK iz 1973. god.

- Ad. 2. Poteškoća je u nepoštivanju teritorijalnosti, odnosno pripadnosti župi. Župnici, ne pitajući vlastitog župnika, ponekad (»da izađu ususret«) obavljaju krštenje djece stranih župljana. Neujednačenost je kriterija: koga krstiti a koga ne. Ta, ili prevelika ukrućenost ili prevelika liberalnost, pravi često neprilike.

Problem je, što učiniti s djecom čiji roditelji žive nevjenčano? Posebno oni, koji mogu urediti svoj brak, a neće! Isto tako poteškoća je i s djecom obitelji, kod kojih je »sve u redu« (roditelji su vjenčani), ali ne prakticiraju vjerski život. I tu su kriteriji svećenika vrlo različiti: od veoma rigoroznih, do veoma slobodnih.

NADBISKUPSKI ORDINARIJAT — VRHBOSANSKI

Sarajevo, 19. srpnja 1977.

Katoličkim roditeljima u našoj dijecezi u velikoj većini je uistinu stalo do krštenja njihova djeteta i jako im je žao ako se desi da dijete umre nekršteno. »Samo da ne umre nekršteno« — često je njihov uzdah! Stoga im je u pojedinim, osobito našim seoskim planinskim župama običaj, da već dan — dva iza rođenja nose dijete na krštenje. Obitelj obitelji uzajamno kumuje. Dakako da tu još nisu nikli korijeni sudjelovanja župske zajednice kod krštenja, pa često ni to da dođe otac na krštenje svoga djeteta. Kum ili kuma donesu s pratiocem dijete u bilo koji dan i sve se obavi tiho i skromno.

Iz sela koja su blizu gradovima priličan je broj radnika i službenika zaposlenih u gradu koji svaki dan idu sa sela na posao i vraćaju se kući. Životni im je standard bolji. Osjeća se i vidi se utjecaj urbane sredine. Školom su obuhvaćena skoro sva djeca i mladež tako da je pučanstvo sred-

nje životne dobi pismeno. Tu nije tolika žurba za krštenje djeteta izuzev slučaju bolesti. Sačeka se koji dan pa i tjedan više. I tu se još drži običaj da obitelj obitelji kumuje, ali se proširuje veza kumstva i zapaža se praksa da se izabire kum ili kuma među onima koji materijalno bolje stoje. Krštenje se u kući slavi obilnom gozdom na kojoj se skupi priličan broj rodbine ili susjeda. Kum (kuma) se »pokaže« ovećim novčanim darom svome kumčetu. I u jednoj i u drugoj spomenutoj sredini kumstvo proširuje uzajamnost, poštovanje, međusobnu solidarnost i ljubav. No u ovoj drugoj sredini — rekli bismo donekle prigradskoj — zapaža se nagla promjena u davanju imena djetetu na krštenju. Što se, recimo, prije 40 god. na selima nije ni moglo zamisliti, sada se već vrši kao praksa posve ustaljena, a to je davanje »modernih« imena kao: Sanja, Grozdan, Zdravko, Zdravka, Srećko, Svjetlana, Dražen, Draženka, Smiljko, Goran, Tatjana itd. Rijetko se u ovoj sredini daje ime: Grgur, Tadija, Luka, Marko, Lucija, Marta, Ruža, Terezija, Petar . . .

Pošto je ovdje naglasak na kumstvu onih koji su zaposleni u gradu a stanuju na selu blizu grada, krštenje se obavlja većinom nedjeljom kada su kumovi slobodniji od posla. No sporo se probija praksa slavljenja krštenja za vrijeme nedjeljne euharistijske službe. Obavi se to većinom između misa ili nakon posljednje nedjeljne mise. Gdje su na župi župnik i kapelan, uhodava se pomalo praksa krštavanja za vrijeme mise. Sporo se ukorjenjuje eklezijalni aspekt krštenja tj. da uz roditelje i kumove sudjeluju također i drugi članovi župske zajednice. Otac dođe na krštenje svoga djeteta, majka rijetko. Većina svećenika posvećuje doličnu pažnju krstionici, odjeći krstitelja, krsnoj svijeci itd.

Zna se za poneki slučaj da se krštenje obavilo u redovničkoj crkvi, ali je zanemareno javljanje nadležnom župnom uredu za upis krštenika u matici krštenih.

Krštenja u gradovima već su u priličnoj mjeri skopčana s poteškoćama razne vrste — osobito u Sarajevu. Gdje je koliko-toliko ušćevano poznanstvo među obiteljima, nađe se uzajamne pomoći obzirom na kumstvo. Treba razlikovati građane starosjedioce i građane nedavno nastanjene u gradu a pridošle sa sela. Starosjedioci se više poznaju i pomažu. Nedavno doseljeni teško se uklapaju u gradski život izuzev u novosarajevskoj župi i tu samo u nekoliko skupina doseljenih iz Hercegovine koji grade kuće jedni blizu drugih, zajedno idu u Crkvu, dovode djecu na vjeronauk i sl. Nedavno doseljeni u većini se teško uklapaju u gradski život u pozitivnom vidu, ali zato lako napuštaju nekadašnje svoje vjerske običaje koje su na selu ljubomorno čuvali. Zapanjuje sve veći broj doseljenih a crkveno nevjenčanih. Hoće krstiti dijete, ali veleiki broj ih se nećka vjenčanje obaviti u crkvi. Veliki pastoralni problem, velika muka. Ima i kod starosjedilaca crkveno nevjenčanih a žive 30 — 40 god. u bračnoj zajednici. Dakako da svi slave Božić javno ili skriveno i jako se uvrijede ako im se rekne da nisu katolici. Iz crkveno nevjenčanih brakova rijetko dođe otac ili majka na krštenje djeteta, pa niti na najavu krštenja u župskom uredu. Većinom to čini tetka, strina, a naročito baka koja dođe sa sela u posjetu sinu, kćeri uzme dijete i uporno od župnika traži krštenje. Najteže je onim vjernicima koji stanuju u velikim

stambenim blokovima i neboderima — naročito u Sarajevu — gdje je broj katolika oko 10% a žive razasuti, izmiješani s ljudima drugih konfesija, indiferentnima prema vjeri, nevjerujućima, partijcima. Te naše obitelji pomalo venu, gube se, a zapaža se izvjestan broj odraslih nekrštenih. Ako i kada dođe do njihova krštenja, a to je ponajviše pred vjenčanje u crkvi, onda ih je vrlo teško privoljeti na javno krštenje, te se ono obavi skrovito i na brzinu. Poneki se pravi katekumen nađe i prihvati svoje krštenje u misi uskrsnog bdjenja. Poteškoće u sarajevskoj dijecezi i uopće u Bosni su posebne, specifične zbog konfesionalne izmiješanosti i ratnih posljedica, koje tište katolika-vjernika koji se osjeća u mnogočemu potisnut.

Na pitanje što bismo mogli preporučiti iz naše prakse kao pozitivno — možemo sa sigurnošću reći da su to posjeti koje neki naši svećenici čine obiteljima i to ne samo uz blagoslov kuće o Bogojavljenju. Ove posjete ih jačaju, krijepe, pridižu. Još bismo preporučili praksu — iako manjeg broja naših pastoralaca — koji u propovijedima ne bježe od stvarnosti, od kritičkog osvrta na zapostavljanje vjernika koji javno svoju vjeru očituju.

BISKUPSKI ORDINARIJAT SKOPSKO-PRIZRENSKE BISKUPIJE — SKOPJE

1. Djeca: Pastoralna praksa krštenja djece u Skopsko-prizrenskoj biskupiji uglavnom se pridržava uputa BKJ iz 1973. god. koliko je to moguće u našim uvjetima. Traži se sudjelovanje roditelja kod obreda krštenja. Od roditelja se traži garancija da će djecu kršćanski odgajati. Prakticira se da obred krštenja bude uz sudjelovanje zajednice vjernika.
2. Odrasli: Kod nas ih ima malo. Najprije prethodi pouka. Poteškoća je da koji put, zbog zastarjelog shvaćanja obreda krštenja, otac zbog stida ne želi prisustvovati krštenju svoga djeteta.

PLENUM SVEĆENIČKOG VIJEĆA ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE

5. 12. 1972.

Na sjednici Svećeničkog vijeća zagrebačke nadbiskupije raspravljalo se o krštenju.

1. Zaključeno je da se posveti osobita pažnja tom sakramentu prepoda jer o tome ovisi mnogo i obnova života dosljedno savezu ljubavi s Bogom i s Crkvom u koju ulazimo krštenjem. Koncilska obnova sva je usmjerena prema tome da se osobni i obiteljski život a prema tome i život cijele zajednice Crkve produbi, obnovi i rasvijetli prisutnošću milosnog djelovanja u nama.
2. Obnova obreda krštenja ima tu svrhu. *Stoga je nužno da se za krštenje priprave roditelji i kumovi.* Pastoralna razboritost i okolnosti molitelja diktirat će vrijeme i način priprave. Sam obred krštenja neka se

obavlja koji put pod misom pred cijelom župskom zajednicom da cijela zajednica produbi svijest svoga krštenja.

3. *Za kumove se traži da budu pravno sposobni za preuzimanje i svojih odgovornosti obzirom na kršćanski odgoj djece.* Samo posebne okolnosti i svojstva osobe mogle bi dopustiti da se u izuzetnim slučajevima prihvati za kumstvo osoba kojoj nedostaje koji od uvjeta pravne sposobnosti.
4. *Ako smisao crkvenih propisa zahtijeva da se krštenje djeteta odgođi* (uvijek se radi o odgađanju a ne uskraćivanju krštenja), jer roditelji nisu još dovoljno zreli da shvate i prihvate obaveze krštenja djeteta, nalaže se svećenicima u pastvi posebna pastoralna briga za takve roditelje da se i njima pomogne kako bi došli što dublje do svijesti o pripadnosti zajednici Crkve. Tu je savjetovana osobita pažnja, pastoralna razboritost i procjena svih okolnosti. Svaki postupak mora težiti za pozitivnim pastoralnim učinkom.
5. *Dijete se ima krstiti u župi boravišta roditelja.* Vlastiti župnik može otpustiti dijete na krštenje u drugu župu, ako za to postoje opravdani razlozi. Vijeće je zaključilo da župnik ne smije krstiti iz tuđe župe ako nema zato privole vlastitoga župnika.

Ta se načela usvajaju sa svrhom da pasoralni postupak svećenika za postizavanje obnove kršćanskog života bude što jedinstveniji.